

MÖRTÉNETI LAPOK.

FELELŐS SZERKESZTŐ
K. PAPP MIKLÓS.

Megjelenik minden vasárnap. — Előfizetési ár: Félévre 6 f. Egész évre 12. f. — Szerkesztőségi Iroda:
Lyceumi nyomda — Kiadó hivatal: Gr. Teleki Domokos ház nagypiacz.

Tartalom: Mednyánszky Jónás jelentései II. Rákóczy Györgyhöz és ennek anyjához. (IX. közlemény). Közli Szilágyi Sándor. — Comitia generalia in Civitate Saxonicali Medgyes. — Deés város levéltára. (VI. közlemény). Közli K. Papp Miklós. — Wesselényi Ferencz leveles tárczájából. (II. közlemény.) Közli Szilágyi Sándor. — Gr. Pekri Lőrincz Wass Dánielhez. — Teleki Mihály Wass Dánielhez (1706.) — Károlyi Sándor levele Wass Dánielhez (1708.) — A Kossuth-bankjegyek eltörlése 1849. aug. 13-án. — A kényszer forgalmu pénz-utalványok 1849-ben. — Hirdetmény a kényszer forgalmu utalványok érdekében (1849.) — Tárca: Egy Árpádkori oklevél. Közli Szabó Károly. — Adalékul a Rákóczy-forradalom történetéhez.

dogul megáldjon és minden dolgaiban szerencséltesen, tiszta szivből kívánom.

Asszonyunk ő Nagysága, Kegyelmes Uram, egy étekgóója által ide küldvén hozám az Nagyságod instructióját méltóságos levelével, hogy azokkal Palatinus uramhoz ő Nagyságához menjek, bizonyára szivem szerint azontúl el is mentem volna, de az mely betegség erre mindenütt uralkodik, én sem kerülhetém el; felette nehéz betegségben estem, annyira, hogy életem felül is kevés reménség volt, és csak az tartóztatott meg; hanem mivel az fiam Mednyánszky István, az Nagyságod szolgálója, csak a tájban érkezett volt Prágából az Nagyságod szolgálatjából, azon instructióval és Nagyságod méltóságos levelével ötöt, azon fiamat, expediáltam Palatinus uramhoz ő Nagyságához Posonba, bizonyos lévén benne, hogy ő is azokat mind úgy elvégezi, mint én magam; mert már alkalmasint perfiáltta affélékben magát; hasznát is veheti már Nagyságod szolgálatjának, alkalmas esmeretsége lévén már mindenütt az udvarnál is. Mint járt azért oda és mivel jött Palatinus uramtul ő Nagyságától, vége felé levelenek megírom. Jókor is történt oda való menetele, mivel szintén most voltak abban az consiliumban (kirül azelőtt irtam volt Nagyságodnak), és noha valamenynyire a miatt későbbben térhet meg, de talám jobb haszonnal, hogy az szükséges dolgokat ott érthet. Hogy az erdélyiek, Kegyelmes Uram, Nagyságoddal való contractust violálták, bizonyára igen bánom; mivel annál inkább nehezeden láttatnak az dolgok; mindazáltal azt is az nagy Isten Nagyságodnak jóvára fordíthatja; ez volt még az utolsó garádics hátra; jobb is, hogy az férgesek kimutatták magokat; el kell hinni,

MEDNYÁNSZKY JÓNÁS

JELENTÉSEI

II. Rákóczy Györgyhöz és ennek anyjához.

Közli: Szilágyi Sándor.

1658. febr. 12.

XII.

elsissime Princeps Domine Domine mihi clementissime. Fidelium servitorum meorum in gratiam Celitudinis Vestrae humillimam submissionem.

Hogy Nagyságodat Kegyelmes Uram az felséges Isten kívánsága szerint való lölki testi sok jókkal kedvesivel együtt nagy bol-

hogy azoknak Esopus fabulájaként tőke király kelletik, az kin alá- s fel-járhassanak. *Közlöttem Nádasdival és Szunyog urammal. Nádasdi nagyon állatja, hogy az x az (x=érsek?) vette arra őket, mert bizonyosan vele correspondeál Rédei; — az mivel biztatja mind az papságot, mind az udvart az x, (érsek) előbb levelemben megirtam Nagyságodnak sárosi udvarbíró által. Nádasdi és Szunyog azt javallják, hogy Nagyságod az erdélyiekben az eleit egynehányat, sőt, ha lehet, magát is Rédeit megragadtatná és Ecsedben vitetné, és mindenképen impediáltatná, hogy fel ne ül-hessenek és egyben ne verekedhessenek, és mindjárt az portát megta'álni, hogy Nagysá-goddal ilyen végezések volt, hogy kellett volna az porta determinatiójátul várni, ők nem várván és mások szava után indulván, felbontották az végezést és Nagyságodnak is hozzájuk kellett nyulni; mindjárt alább hagy-nak az dolgokban mind ott, mind itt; az alatt cum porta ottomanica csak el kellene végezni az dolgot etiam iniquis conditionibus. Az kiben, Kegyelmes Uram, kevesebb gonoszt látni, azt kell elővenni. Cancellarius uram ő Nagysága izenetit sárosi udvarbíró uram által eddig Nagyságod tudom. értette. Én mit irtam ő Nagyságának mostani állapotnak alkalma-tosságából is, verissima páriáját Nagyságod-nak praesentibus inclusis megküldtem; tudom ő Nagysága másokkal is fogja azon motivákat közleni. Ő Fölségéhez való legatiót az Nagy-ságod ide való jóakarói is nem dissuadeálják simpliciter; de hogy solennis lenne, módját sem látják; félelem is forog benne törökre nézve. Simpliciter omittálni sem jó; mert ezek az emberek azontul in porta ottomanica több galibát szereznek Nagyságodnak, hanem per internuncium, az ki postakocsikon jár-hatna vagy máson, magával Cancellarius Hung. által tractálhatna Nagyságod; ki noha több kültségből állana alá s fel való járása, de még is bátorságosb. Kit akar immár Nagy-ságod arra választani, Nagyságod kegyelmes-sége rajta. Legelső instantia lehetne, micsoda assecuratiót kívánnának Nagyságodtól, és Nagyságod is viszont ő tülek; evvel egyszeri útja lehetne; abból osztán kitetszenék má-sodik útjában mit kellene tovább proponálni; legnehezebb az francofurtomi út, ki messze is*

lévén, nem csak sok kültséggel, de nehéz fárad-sággal is jár. Az kültségben többet kellenék mindenkor adni in omnem fortunae et casus eventum; jobb hogy elmaradna, és ki elma-radna, visszaadná, mert oly idegen nemzet kezett külcsen sem találna. És így, Kegyel-mes Uram, folyván, ha az alatt az portán Nagyságod elvégezhetné dolgát, maradnának mindenek abban; ha pedig semmiképen el nem végezhetné, mégis ezeknek protectiójok alatt conserválhatná Nagyságod magát ad feliciora tempora. Ha csak magyarországi jo-raiban kellenék megmaradni; lehetetlen, hogy az idő is ne hozna valamit magával, egyéb-aránt véghetetlen confusiókat látok az egész hatalmasságokban, úgy hogy az Isten az által láttatik akadályoztatni sok nehéz és gonosz igyekezeteket az embereknek. Mindnyájan, Kegyelmes Uram, ide is az emberek azt vall-ják, hogy az portán csak az füvezér gonosz akarója Nagyságodnak; nyugodjék meg pedig Nagyságod benne, hogy az az vezér non ex proprio motu, hanem más emberek által sok adomány által lett oly ellensége Nagysá-godnak; ha azért adomány által arra vite-tett, viszont adomány által jóakaróvá is tétethetik, csak untalan rajta legyenek az adománynyal, ne csak ígéletben, hanem in re ipsa, in instanti, kit ha elveszi, jele, hogy akar jót cselekedni; ha el nem veszi, jele, hogy pertinax benne. In tali casu régenten füvezéreket is meg tudták ületni, most is meg-lehet, az ki azelütt eshetett; és kit kelle-nék neki adni, ha nem veszi, jobb azt. mások-nak adni, az ő supplantalására.

Én, Kegyelmes Uram, animadvertáalom idevaló embereknek állapotjokat. Legelsűben úgy látom, hogy non lacessiti offensive az törökben bele nem kapnak in isto rerum statu; fűképen az mig római császárságot az király nem assequálja; hanem ha vagy Jenőt török megszállaná, vagy Horvátországon akar-na perrumpálni, úgy nem mondom, pro con-servatione sui hogy Nagyságodnak assisten-tiát nem adnának; de extra hunc casum, ha csak ebben maradnak és lesznek az állapo-tok, nem hihetem, hogy bele elegyednének directe az erdélyi állapotokban. Másodsor, ők, Kegyelmes Uram, az Nagyságod potentiá-játul mindenkor féltek, és félnek most is, és

hogy magok félelmére és nagyobb rettentésekre promoveálnák az Nagyságod dolgait, soha bizony nem hihetem; ők inkább oly fejedelmet kívánnának Erdélynek, az ki magyar nemzetnek szabadságát ne segíthetné, hogy annál jobban magyar nemzet deprimálathatnék, az honnéid is kívánnák azt az legatiót cum sufficienti plenipotencia Nagyságodtól, hogy Nagyságodat úgy obligálhatnák, hogy soha többi Nagyságodtól nem félnének. És ha mind meglenne is az, hogy mindent cselekednének, ígérhetne-í Nagyságod derék securitást magának mind az fejedelemségnek és egyéb jóvainak conserválásában az által az török ellen, Nagyságod bülcse megítélheti, lévén sok régi példáink is arrúl; — nem látok bizonyára, Kegyelmes Uram, derék fundamentomot ezekben; hanem az mint eleitül fogva minden Nagyságodnak igaz jóakarói, így most is csak azt concludálnák, hogy az portán kellenék derék fundamentomot csinálni magának Nagyságodnak, *extra hoc omnia super arena struimus*. Mindazáltal az mint felül irám, internuncius által tractálni pro extrema necessitate szükségesnek itélném, az alatt az idű is hoz valamit magával. Akarám, Kegyelmes Uram, Nagyságodnak az Nagyságodhoz tartozandó hiveségemből ezt is declarálni; mivel mostani nehéz idűkhez képest, fejedelmi emberek is, nagy urak is kereskedéssel élnek, az honnéid mi alkalmatosságot találhatnak jüvedelmeknek szaporítására semmit el nem mulatnak; mivel azelőtt az ökrökkel való kereskedéshez nem lehetett alkalmatosság, most könnyebbet és alkalmatosbat találhatnának fel. Nincs most Kegyelmes Uram, hasznosabb kereskedés ezekre az keresztény országokra, mint ökröbűrekkkel való kereskedés; a minap egy itt való úr 16 szekérrel küldett Prágában afféle ökröbűreket, noha szekereseket is pínzen fogadta, az idegen országban mind vámokat s mind harminczadot fizetni kellett, mégis minden külsége felett két ezer tallér haszna volt azokon az bűreken. Gróf Nádasdi Ferencz uram ő Nagysága szólott nekem és igen kért, hogy irjak Nagyságodnak és asszonyunknak felüle, hogyha Nagyságtok kegyelmes akarátja hozzájárulna, hogy ő Nagyságával azt az kereskedést continuálni akarná, azt mondá bi-

zony, hogy úgy hiszi, hogy esztendő alatt tíz és tizenkét ezer tallér hasznot hajtana Nagyságtoknak, csak mentül többet szereztethetne Nagyságtok, soha annyi nem lehetne, hogy mind azon kész pínzen el nem kelne. Ő Nagyságával tractában van felüle egy imperiumbeli nagy város, Norinberga, ki az egész németországi városoknak feje, és elegendő pénzt subministrálnának ő Nagyságának arra. Kérem nagy alázatosan magam is Nagyságodat, tekintvén annak az becsületes úrnak Nagyságodhoz levő nagy tökéletes sinceritását, kit sokképen megbizonyított, méltóztatnék az aránt kedveskedni ő Nagyságának, fűképen hogy Nagyságtoknak is sok szép haszna lehetne rajta; nem is lenne az sok difficultással; mert ha Nagyságod mindenütt az egész jószágiban és városiban megparancsolná, hogy senki afféle bűreket el ne adna és mindenütt emberi lennének Nagyságodnak arra, az kik kész pínzen megvennék, senkinek rövidségével, sem injuriájával nem lenne; sőt lévén Nagyságodnak oly emberi török birodalomban is, és mások birodalmában eleget vehetnének; kinek elmenvén az hire, hogy kész pínzrel fizetnek, magok is mindenfelül rá hoznák az kész pínzre; az midőn oosztán felest gyűjthetnének, szekereken alászállithatnák Liptóban Roseberkig és Rosenberknél az szálakra szállithatnák és Vágon alá egész Csejtéig hozhatnák; mivel úgy kívánná ő Nagysága, hogy Nagyságtok Csejtéig szállithatná és ő Nagysága itten Csejtén kész pénzül az árát megadná, az mint már lenne felüle végezés. Az mig egy rendbelit ideszállitanak, addig ott többet szerezhethetnének és így folyhatna egész esztendő által; kihez ha Nagyságtok kegyelmes jóakarátja hozzájárul, ő Nagysága felküldene egy oly embert oda; az ki megmutatná az mészárosoknak, midőn az őket megülik, miként kellessék az bürt kivonni és kiterjeszteni száraztásra; mert ha igen kivonatik és kiterjesztetik, nem oly vastag lesz; ők pedig vástagot szeretik; ha egyszer megmutatná nekik, annál könnyebben érthetnének hozzá. Mindezekről várom az Nagyságod kegyelmes resolútióját. Irtam asszonyunknak is felüle; mivel soha annyit Nagyságtok nem szereztethet, hogy mind kész pínzen el nem kelne.

Akarám, Kegyelmes Uram, erről is Nagyságod kegyelmességéhez való bizodalomból írni Nagyságodnak: vagyon itten az mi vármegyénkben két becsületes katona főember, kik egymással nagy atyafiai szeretetben lévén mindenkor, eddig egy udvarban is szolgáltak, most is azon vannak, hogy megint együtt szolgáljanak; az egyik Baranyai Sigmond, úgy vagyon, hogy pápista ember; de igen jámbor pápista és asszonyunknak atyafiuságában van; Zeleméri familiából való, bir is itten ledniczei jószágban portiókat anyja után több Zeleméri familiával; az másik Ottlik Miklós, ez már hitűnken való és énnekem vóm, az leányom van nála; becsületes főember mind az kettő; ha Nagyságod kegyelmes jóakarata hozzá hajolna, kívánnának mind az ketten Nagyságod szolgálatjában lenni, őt vagy hat-hat lóval mindenik, hogy házokhoz lehetne fizetések, és az alatt esztendőben kétszer-háromszor felmennének az Nagyságod méltóságos udvarában, és azon kívül is az midőn kívántatnék; vagyon hivataljuk generalis uramtul Ujvárban, hogy mindeniknek hadnagyságot akar ő Nagysága conferálni; de inkább kívánkoznának az Nagyságod szolgálatjára; ha Nagyságod kegyelmessége hozzájárul, kiről is az Nagyságod kegyelmes resolútióját várom. Az fiamnak, Mednyánszki Istvánnak, Kegyelmes Uram, az mint Nagyságod conventiójában deputálta volt fizetését sárosi és makoviczai udvarbiráktul, az sárosi udvarbiró praestálná; de mivel makoviczai udvarbiró Szalai Pál uram megholt, mind az kettőtől való fizetés csak ott hereál, sárosi udvarbiró azt tartván szükségesnek, hogy mivel az Nagyságod commissiója, arrúl való, csak magára Szalai Pálra és nem successorára extendáltatott, hogy az ki már successora leszen meghalt Szalai Pálnak, hogy arra is magára való commissio kívántatik arrúl; nagy alázatosan kérem azért Nagyságodat, mivel tudom, hogy eddig már vagyon successora az tisztben szegény Szalai Pálnak, hogy Nagyságod méltóztatnék újabb commissiót küldeni csak ide az én kezemhez; azon megholt Szalai Pál successora, mostani makoviczai udvarbiró, hogy azon fiamnak Mednyánszki Istvánnak conventiója szerint mind az eltűlt kántorokra az ki restál, mind az következően-

dükre kántoronkint együtt az sárosi udvarbiróval kifizetnék fizetését. Az kit pedig Nagyságod úton való kültiségekre méltóztatott deputálni neki annuatim per tallér 80. már két esztendőre restál az épen, alkalmas kültiségeket tévén imide-amoda való járásokban, csak mostan is Posonban, Bécsben is egynéhányszor volt, Dunántúl is egynéhány izben. Kérem alázatosan az aránt is legyen kegyelmes emlékezetiben Nagyságodnál. Az szegény Nagyságod lovas legénye is könyörög Nagyságodnak, még augusztusban eltűlt esztendeje, egy pínzt nem vett arra az esztendőre; meg is vagdalták volt szeginyt Nagyságod szolgálatjában; kire meg is adósította szegény magát; az mely 15 aranyat deputált Nagyságod neki conventiójában, könyörög nyavalyás, Nagyságod parancsolná meg szegénynek megküldeni; csak avval tengetheti szegény magát, lovát is.

Az Nagyságod ide való jót akarói, Kegyelmes Uram, Nagyságodat nagy szorgalmatosan kéri, legyen Nagyságodnak nagy szorgalmatos vigyázatása méltóságos személyére és ifju urunk személyire; mert nagy incselkedések vannak Nagyságtok ellen; fűképen az etetéstül hogy igen őriztetné Nagyságtok magát; *innen való emberek is promoveálják azt.* Az erdélyieknek bizony semmit sem kell hinni, az magyarországi emberekkel inkább lenne Nagyságod, az pínzes hadai pedig hogy mindenkor kezel legyenek Nagyságodhoz, fűképen az németek; és az várait és erősegeket hogy jól és ugyan derekason muniáltatná Nagyságod; mivel úgy látom, hogy ezen már által kell esni; de én hiszem Istent, hogy az Isten általsegėti ezen is Nagyságodat; csak az erdélyieknek ne engedjen az egyben való gyűlést és az insurrectiót, és az többire is, az mint felül íram. Comenius uram micsoda híreket küldett Amsterodambúl; azokat Nagyságodnak megküldtem. Immár mind megirtam volt ezeket, Kegyelmes Uram, hogy asszonyunk ő Nagysága levelét vettem sub dato 2. Februarii, azon maga levelében ő Nagysága megküldte parióját az Nagyságod méltóságos levelének, kit irt Nagyságod ő Nagyságának az megyesi állapatrúl, kin bizonyára nagy örömmel vagyok; az Nagyságod jót akarói örömmel

fogják érteni, hogy az Isten azokat az Nagyságod gonoszakaróit így meggyalázta; hiszem Istent, hogy nem sokára az Isten nagyobb progressussal is Nagyságodat megáldja. Mikes Mihály uram tanácsa szintén olyan volt, Megyésen hasznos, mint Chuszainak Absolonnál, hogy ő kegyelme dissuadeálta igen hasznosan Rédei uram kivitelit; mert egyébaránt ha elszakadtanak volna, végzetetlen galibákban hozhatták volna az dolgot, mivel félelmekben talám az portára is szektének volna; de az igen jól lett, hogy mindenestül ott érthette Nagyságod őket és hogy mindnyájan accommodálhatták dolgokat; kit az török is értvén, hogy megint mindnyájan acceptálták Nagyságodat, tudván, hogy megsértette már az aránt az szabados electiójokat, hamarébb már annuál az Nagyságod restitutiójának, füképen ha hozzájárul az kedveskedés, kit is Istenért nem kell elmúlatni, és látja maga galibáit is, és az kereszténeknek ellene való készületit; én bizony nem-hiszem, hogy ne accommodálja az dolgot; csak Nagyságod az Istenért vigyázzon maga méltóságos személyére, hogy vagy étetés által, kitül Isten oltalmaz, vagy gyilkosság által ne esnék valami; az fizetett hadait számosan tartatná Nagyságod maga mellett: hiszem Istent, jó provisióval Istennek kegyelmességébül superálhatja Nagyságod ezen difficultásokat. Nem héába, hogy nagy Sándornak is hasznos volt: veni, vidi, vici; hamarsággal való cselekedet sok difficultásokat szokott superálni. Adja Isten, Kegyelmes Uram, rövid nap ennél is örvendetesb hireket hallanunk. Az úr Isten éltesse Nagyságodat stb. Dohnán 12. Februarii 1658.

Nagyságodnak alázatos szegény szolgája

MEDNYÁNSZKI JÓNÁS m. p.

Külczim: Celsissimo Principi Domino Domino Georgio Rákóczi stb.

(Az egész levél Mednyánszki írása.)

(Eredetije a m. kir. kam. levéltárban.)

Jegyzet: A dült betűvel szedetttek az eredetiben titkos írással vannak írva.

COMITIA UNIVERSORUM

Regni hujus Transylvaniae et partium Hungariae eidem annexarum Statuum generalia, per Celsissimum Principem Dominum Dominum nostrum Clementissimum, eisdem, ad diem 17. Septembris Anni 1689. in Civitatem Saxonicaem Medgyes indicta et celebrata.

Congregatis, dictis Dominis Statibus, certis quibusdam ob causas, tractatus eorundem publicus ad diem 19. mensis attacti dilative devenit.

Die autem praeaffixo. Dictis Dominis Statibus in locum solitum congregatis: Catalogus perlectus et Sua Celsitudo salutata per Spectabilem ac Generalem Dominum Samuelem Bethlen solenniter, per quem gratiosum suae Celsitudinis resolutio votiva et per Spectabilem ac Generalem Dominum Praesidentem publicata extitit.

Die 20. Septembris.

Izent az mi kegyelmes Urunk ő Nagysága kegyelmesen az bécsi követség és az adóhoz tartozó difficultásokról az Urak Bethlen Gergely és szebeni királybíró Uramék által és az bécsi követség dilatalodott, az adó dolga pedig jobb rendben vétetődött.

Die 21. Septembris.

Az dolgok az méltóságos deputatio eleiben kelvén, proponáltatott, hogy Haizler general ő Nagysága az ő Felsége vitézi szükségére Káransebesben numero 5000 köből buzát, Fejérvárra pedig numero 3000 köből zabot kíván adnunk ezután megfizetendő áron.

Conclusum super praemissis.

Az ő Felsége vitézi szükségekre kívántató buzáról és zabról.

Haizler general ő Nagysága Absolon Dániel Uram által lőtt propositioja szerint elmulathatatlan okokra nézve az ő Felsége vitézi szükségekre Karansebesben kívántató numero 5000// köből buzáról és Fejérvárra szállítandó numero 3000// köből zabról; mivel annak elhalasztásából annál inkább elmulatásából nagy inconvenientiaot látunk következní, az mi kegyelmes Urunk ő Nagysága kegyelmes consensusából concludaltuk, hogy azon buzának és zabnak is megszerzése és elszállittatása is az ide alább specifiltcá

vármegyékre és székekre limitaltassék, s azon vármegyék és székek főtisztei de facto prospiciantjanak felőle, az minthogy Fejérvármegyére limitaltatott buza cub. 500// és zab cub. 300//. Küüllő vármegyére buza cub. 300// zab cub. 200//. Torda vármegyére buza cub. 240// zab cub. 150//. Kolos vármegyére buza cub. 166// zab cub. 100//. Doboka vármegyére buza cub. 85// zab cub. 50//. Belső Szolnok vármegyére buza cub. 335// zab cub. 200//. Ennek felette Szebenszékre buza cub. 500// zab cub. 300//. Segesvár székre buza cub. 420// zab cub. 250//. Medgyes székre buza cub. 250// zab cub. 150//. Besztercze székre buza cub. 420// zab cub. 250//. Kóhalom székre buza cub. 500// zab cub. 300//. Ujegyház székre buza cub. 180// zab cub. 100//. Szászsebes székre buza cub. 175// zab cub. 100//. Szászváros székre buza cub. 254// zab cub. 150//. Szeredahely székre buza cub. 175// zab cub. 100//, mely buzát és zabot is az megirt vármegyék és székek főtisztei kölcsön vagy külömben is de facto szereztessék öszve s indittassák meg késedelem nélkül ugy hogy ad primum Octobris mensis affuturi az buzával Szászvárosra, az zabbal pedig Fejérvárra érkezzenek, s az ott levő ő Felsége vitézi commissariusinak administralják fogatkozás nélkül, ha kik részéről pedig az buza vagy zab mérésében vagy külömben is fogatkozás találtatik, azon emberek tartozzanak kipótolni, mely buza és zab administratioja is hogy jobb módjával lehessen, minden vármegyéről és székekről bizonyos commissariusok rendeltessenek, hik az szekerekre, marhákra s buzára és zabra is húséges gondot viseljenek és ki ki maga vármegyéje s székbeli buzát s zabot is administralván hiteles quietantiát extraháljon azon német commissariustól róla: az buzának administratiojában Szászvárost Epe-

Elvitték ezeknek riesi Gergely, az zabnak pedig az commissiokat. administratiojában Fejérvárat Kolosvári Sámuel atyánkfiai tartozzanak segítséggel lenni és quietantiát extrahálni, de más alkalmatosságot engedvén érnünk, ezen zab és buza dolga is jó karban állittatik.

Mivel pedig az említett numero 5000// köből buzát Karansebesben kellett szállítani végeztük; hogy Hunyad és Zaránd vármegyéről curr. numero 200// Fejérvármegyének alsó járásából curr. 50// Szászváros székből curr. 100// Szászsebes székből is curr. 60// Szeredahely székből curr. 40// Ujegyházszékből curr. 50 rendeljenek; azon vármegyék és székek főtisztei és commissariusokat is gondviselésekre, kiknek oly gondviselések legyen az szekerekre és marhákra is, hogy ha gondviseletlenség miatt kár comperiáltatik bennek, magok fizetik meg. Ugy disponáljanak pedig felőlek, hogy ad diem 2-dum Octobris mensis affuturi Szászvárosra conflualjanak és ott megrakodván indulhassanak Karansebes felé. Ezen szekereknek fáradságáért szekérbérben az német commissarius fl. 41. Az ország pénzéből főcommissarius Bethlen Gergely Uram külön külön, az fejérvármegyeyi, szászsebesi, szeredahelyi és ujegyházi szekereknek fl. 5// adatván, az Hunyad és Zaránd vármegyebeli és Szászváros széki szekerek bérben fl. 4. fizetett, melyre is azon szekerek mellé rendelendő commissariusok gondot viselni és kinek kinek megadni kötelesek legyenek.

Az creditorok contentatiojáról.

Kiváltképpen való tekinteti lévén az nemes országnak az uri és fő rendü creditor böcsületes rendekre, kik már egy néhány izben s közelebb nem régen is ország közönséges szükségére kölcsön adó készségebeli jó akaratjokat is mutatták és hogy ő Kegyelme contentatiojoknak halasztásával meg ne szomorittassanak, concludáltatott, hogy főcommissarius Bethlen Gergely Uram az ő Felsége vitézi számokra tartozó restantiát minél hamarébb administraltatván, azon creditor böcsületes rendeket mox et de facto contentáltassa ő Kegyelme fogatkozás nélkül, hogy ennek utánna is következhető ország közönséges szükségét az ő Kegyelme kölcsönöző jó akaratja által segíthessük.

*Madarász Mátyás Uram kolosvári háza
eximáltatik.*

Madarász Mátyás atyánkfia az mi kegyelmes Urunk és ez háza dolgaiban is viselt hűséges szolgálatját tekintvén kolosvári háza vita durante az adózás alól eximáltatik.

Polyik János Uram fizetése megjobbítatik.

Hűséges szolgálatját és hivatalja mellett levő sok költségit méltó tekintetben vén kolosvári vicze kapitány Polyik János atyánkfia fizetését numero 50 forinttal megjobbítani végeztük.

Az restantiákról.

Az kinn levő restantiákat minden vármegyéken és székeken főtiszt Uraink s atyánkfiái szorgalmasan cirkáltassák és szedessék fel, s ha hol s kik az iránt impingálni comperiáltatnak vigore praesentium fogattassanak meg, usque ad finalem restantiarum depositionem tartassanak fogva, alioquin főtiszt Uraink s atyánkfiái jószágokon magok jurisdictioniok alatt comperiálandó restantiákat főcommissarius Uram sine discretionem personarum exequatassa vigore praesentis deliberationis.

Nemes Hunyad és Zaránd vármegyék adójokról.

Jóllehet az közelebb elmúlt generalis gyűlésünkben kapu szám után adózó minden rendekre fl. 50// vetettünk juxta articulum 1. constitutionis anni 1689. in castro Radnoth mense Julio emanatae, mindazáltal közönségesen egész országul méltó tekintetben vévén nemes Hunyad és Zaránd vármegyéknek sok terel viseléseket és károsításokat is, ex deliberato consilio annuáltunk annak, hogy azon vármegyék azon ötven forintos adóban kapuszám után nem fl. 50, hanem csak fl. 40. contribuáljanak; az perceptorok és exactorok is azon két vármegyék kapuszám után való adójokban ne többet, hanem csak negyven negyven forintokat s exigáljanak s acceptáljanak vigore praesentis deliberationis.

Commissariusokról és az ő Felsége hadai progressusára kívántató provisoról.

Hogy mind az ő Felsége bejövő és kimenő vitézi alkalmatosságok jobb karban viseltethessenek, mind pedig ez országnak

lakósi, kivált az utban lévők kevesebb szenvedésben legyenek s conserváltassanak közönségesen, végeztük kegyelmes Urunk Nagysága kegyelmes tetszése is accédálván, hogy Győröfi György Uram ez felekre vigyázzon főcommissariusnak rendeltessék és az ő Felsége részéről való commissariusokkal jó correspondentiát tartván prospiciálja hűségesen mind az ő Felsége kimenő és bejövő vitézire s azoknak kívántató vecturára és gazdálkodásra s tőlök extrahálandó szükséges quietantiákra és egyik vármegyéből az másikban való bizonyos tudósítások által hasonlóképpen providálván, hogy mind az ő Felsége vitézi difficultásokat, mind pedig az szegénységnek rendkívül való terheltetésit eltávoztathassuk. Ez végre az helyeknek mivoltához képest ő Kegyelme mellé az Szilágyban somlyai vicze kapitány Olasz Ferencz, Désen Széki Márton, Tordán Enyeden Szászvárost Szebenben Hunyad vármegyében Fogaras földön N. Sinken Köhalomban Brassóban és Háromszéken *) is atyánkfiáit rendeltük,

ugy hogy ki ki közülök maga vármegyéjében és székeiben juxta informationes a prioribus receptis kívántató módon prospiciáljon; de sem az gazdálkodásban, sem az szekerek és vonó marhák elrendelésiben némely helyeket s szegénységeket másoknak praejudiciumával ne immunitaltassanak, annál inkább némely helyekből az szállót kifizetni s másová igazítani ne engedjék, hanem mindenekben az igazságos proportiót jó lelkiismerettel követvén egyiránt igyekezzenek az szegénységet conserválni.

N. B. Ez conclusumnak több requisitumi is lehetnének, de Szebenben dilatalodván, én is elhagytam.

Ad intimationem quandam.

Ex D. G. H. némely specialis intimatiókra nézve limitáltatott és determináltatott adatni, mely dolog nem tetszett leiratni.

In Civitate Saxonicali Szász Medgyes die 23. Septembris Anno 1689.

Anno 1689. 26. Aprilis Fogaras.

Az ecclesiák és scholák részéről való punctumok a mi kegyelmes Urunk ő Nagy-

*) Minden hely után a nevek helye üresen van hagyva.

sága és reformatus méltóságos uri s főrendek ő Nagyságok és ő Kegyelmelek eleiben.

Super instantijs Ecclesiae Orthodoxae reformatorum Anno 1689. 2. Maij in praesentia Suae Celsitudinis Principalis in Dominorum Magnatum et Nobilium Orthodoxae Religionis congregatione resolutum.

1-ma instantia. Az elmúlt esztendőben 4. Octobris Radnoton, a mit Istenhez való buzgóságokból ő Nagyságok s ő Kegyelmelek ígértének, azt ki mennyire adta meg illendő volna végére menni és annak az ígéretnek effectumát sollicitálni.

Resolutio ad primam. Vallásunkon való uri s főrenden levők nevek alatt irni kell azoknak a becsületes rendeknek, kik meg nem adták a mit ígértének.

2-da instantia. Debreczenből már sok esztendőktől fogva egy pénzt sem adtak, meghalad az adósság fl. 12000/, mit kell velek is cselekedni.

Resolutio ad 2-am. Megtanit az idő, most nem lehet őket erőltetni.

3-tia instantia. Maradtak volt bizonyos adóssági az ecclesiáknak a Gilanyi testamento alkalmatosságával, melyek mindazolta csak elnyomulva vannak a háboru üdők miatt; annak is ha békességet kelle várunk vagy az alatt is procedálnak.

Resolutio. Az mint lehet non obstante temporis injuria procedalni kell.

4-ta instantia. A hol udvarbirák vagy kamara ispánok fizetnek az praedicatoroknak majd majd mindenütt elfogyatkoznak az ecclesiák és praedicatorok a fizetelenség miatt.

Resolutio. Praefectus Uram provideáljon felőle és a hol mi fogyatkozások vadnak; igazítottassa el s fizettesse meg, a kinek mi illik.

5-ta instantia. Püspök Uramnak és Szekeresi Uramnak is vagyon a fejeváriaktól olyan fogyatkoztatások, hogy fizetéseket illendőképpen nem adják meg.

Resolutio. Menjen commissio az hadnagyra és város birájára intra octavum fizetessenek ő Kegyelmeleknek: alioquin fogva hozattassanak ide érdemlő büntetésre.

6-ta instantia. Az cnyedi collegiumnak és ecclesiának a mi kevés jósága vagyon, a mostani portiozásban, ugymint Dominus terrestrisnek, segíteni kelle az jóságot és micsoda

pénzből; ha ő Nagyságok és ő Kegyelmelek valami engedelemmel nem lehetnek, signanter az ecclesia kövárvidéki jósága inscriptio lévén, mint tehesse az adót le érettek tanquam Dominus terrestris, ha az a sok költség nem superscribaltatik authentice azon jóságra.

Resolutio. Az jóság adóját nem lehet relaxalni, közönséges lévén az adók terhe egyébiránt az inscriptio jóságokról irt articullussal élhetnek ő Kegyelmelek is.

7-ma instantia. A fejevári collegiumnak nagy fogyatkozása vagyon elannyira, hogy ha ő Nagysága vagy ő Nagyságok s ő Kegyelmelek nem succurrálnak nem subsistalhat.

Resolutio. A mi kegyelmes Urunk ő Nagysága méltóságos collatioi szerént való provisio ez után is megleszen, disponált is felőle ő Nagysága.

8-tava instantia. Az oláh typographiáról mint lón Matkó Uram iránt való dispositio ezelőtti esztendőben, juthat ő Nagyságoknak és ő Kegyelmeleknek eszébe; ebben is a késelem mit használ? Jó volna róla gondolkodni, mért Matkó Uram is halandó.

Resolutio. Jobb időre halad.

9-na instantia. Az oláh scholának Fogarasban való erectioja, mely szükséges volna, nyilván vagyon ő Nagyságok és ő Kegyelmelek előtt, azért a se menjen feledékenségen.

Resolutio. Leszen kegyelmes dispositioja róla a mi kegyelmes Urunknak. Bethlen Gergely Uram, praefectus Uram és Pataki István Uramék provideálják.

10-ma instantia. A marusvásárhelyi schola pénze, dolga is perichitál, és noha jó dispositioiok tétettek róla egynéhányszor, de effectumban nem mentek.

Resolutio. Azon ecclesia és a város között fennforgó sok difficultasoknak istenes complanálására és dolgoknak jó karban való állítására az Urak Teleki Mihály Uram, Bethlen Elek Uram, Székely László Uram, Bánfi György Uram, Macskási Boldisár Uram, itélő mester Alviczi Péter Uram rendeltettek, interim országgyűlésen proponaltatni és ratificaltatni kell.

11-ma instantia. A mi kegyelmes Urunk ő Nagysága rész szerént Debreczenben levált, rész szerént a debreczeni deákoknak ugyan Debreczenben a collegium pénzéből adatott olyan reménsséggel, hogy ide be Erdélybe a

collegiumnak refundálja ő Nagysága és az summa leváltatott in Anno 1682. és teszen fl. 2600//, de mind eddig is oda vagyon. Colosvári István Uram költségét is tallerorum 300// ő Nagysága ígerte, hogy megadja, de még eddig meg nem adatott az is. Teszen ez kettő fl. 3200//. Hogyha pedig ő Nagysága csak a Debreczenben in Anno 1682. levált fl. 2000-re méltóztatnék valami kis interest adni, Isten előtt való áldozat lenne ő Nagyságától.

Resolutio. Pater Jánossal már a mi kegyelmes Urunk ő Nagysága conveniált és azon summából, a melyet már compromittalt, megadatja ő Nagysága, ide értetvén a Colosvári Uram elköltött adóssága is: az interes iránt is igéri ő Nagysága kétszáz forintbeli kegyelmességét.

12-a instantia. A colosvári ecclesia számára esztendőnként az aknáról járó 1600 forint is, már négy esztendőől fogva oda vagyon; tészen ez fl. 6400//, noha sóval kezdtették volt megadni, de azt is megakadályoztatták.

Resolutio.*)

13-a instantia. Az püspök Uram számára ugyan az aknákról esztendőnként járó fl. 240 is, már négy esztendőől fogva nem adatott meg. Teszen ez fl. 960//.

Resolutio.**)

14-a instantia. Máramorosban az aknákról adattatni szokott volt az sónak tizede, mely ugyan Isten savának hivatott. Ezért Urunk ő Nagysága conferált volt annuatim azon aknákról a colosvári schola számára fl. 100 (noha az is az Isten sovához és első collatiohoz képes kevés volt) de quoquomodo lett az az első collatio kicsidítése, de arról

az száz forintról Urunknak és idvezült aszszonyunknak donatioja is extal és valamig Hedri Benedek élt abban az huszti praefecturában meg is adták, de azután sok esztendőől fogva maig majd semmit sem adtak.

Ezeknek az adósságoknak megszerzésébe, hogy ő Nagysága és Nagyságok s ő Kegyelmeik jó hathatós utat keressenek fel, szükséges.

Resolutio. Ezen száz forintot ez után is adják meg fogyatkozás nélkül. Az sónak pedig tizedéhez ne nyuljanak, hanem eladattatván az ára conserváltassék és az mi kegyelmes Urunk vallásunkon levő tanács Ur hiveink megegyező tetszésekből fordittassék vallásunkon levő ecclesiák és scholák specialis szükségére, mely ha ebben az esztendőben ki nem telnék, az következő esztendőökben is suppleálják.

15-ta instantia. Minemü nagy illetlenség és az hűtnek és szent házasságnak, megmocskolására való dolog történt Musnai Mihály és Bodogfalvi Éva között hallhatták ő Nagyságok és ő Kegyelmeik: hogy tudniillik Musnai Mihálylyal az a leányzó megesküdt és azután minden rendes divortium nélkül ment Tornयोsi Györgyhez, kivel is megesküdt. Az mely praedicator az utolsóval megesketette, deponáltatott, Musnai Mihálynak is az Canonok szerént való fenytéke megleszen. Az leányzó büntetése pedig álljon az ő Nagyságok és ő Kegyelmeik discretioján.

Resolutio. Procurálják ő Kegyelmeik az Musnai dolgát, az mi kegyelmes Urunk ő Nagysága is disponál az más részről az kiknek illik.

(Eredetije K. Papp Miklós gyűjteményében.)

DEÉS VÁROS LEVÉLTÁRA.

Közli: K. Papp Miklós.

(Folytatás.)

Folyó szám	Oklevél tárgya	Az oklevél kelt	
		hol?	mikor?
109	2-ik Lajos király rendelete Csetneki Miklós, Ferétz Andrásához, és rokonaikhoz intézve, hogy a Déésiket ne vámolják.	Datum Budae sabbato pp. p. f. divisionis apost.	1517. Julius 18.

*

*) A resolutio helye üresen van hagyva. — **) Itt is.

Folyó szám	Oklevél tárgya	Az oklevél kelt	
		hol?	mikor?
110	Árthándi Pálnak, Zolyomi Jánosnak, Szentannai Istvánnak, és Zolyomi Miklós özvegyének székelyhidi birtokosoknak a Déésiek itteni megvámoltatásáért, lehető jogaik előmutatása végetti idéztetésökröli káptalani bizonyítvány.		1517. Julius 18. és 26.
111	* Déés városa bizonyítványa, miszerint Zombori Jánosné, Magdolna a tölgyesbeli kaszálóját a Szentlélek kápolnájának hagyományozta legyen.	Datum in Déés in festo Stephani protomart.	1520. Decemb.26.
112	* 2-ik Lajos királynak a sóbányák czélszerűbb miveléséről, a sójövedelem gyarapításáról, a sóvali kereskedés élénkebbítéséről kiadott útastása.	Datum Budae in dominica invocavit.	1521. Februar 17.
113	* 2-ik Lajos király kiváltságos levele, mely által a Déésieknek 2-ik Ulászló király adta (1493. Jan. 31) azon jogát, hogy a végrendekezési ügyen kívül egyéb tárgyban egyházi törvényszék elé ne idéztessenek megerősíti.	Datum Budae feria 3-a pr. a. f. Penthecosten.	1521. Majus 14.
114	* 2-ik Lajos király parancsa az erdélyi püspökséghez, hogy a Déésieket dézma, házasság, végrendekezés, és pap megveretése esetein kívül, semmi más tárgyban többé egyházi törvényszéke elé ne idézze.	dto.	1521. Majus 14.
115	* Déés város tanácsa bizonyítványa, hogy Kijs Imre özvegye, Katalin a cziczhegyen lévő, férje által plántált, de elpusztult szőlőjét Jánosnak, a Szentlélek kápolnája felügyelőjének örökre eladta.	Datum in Déés feria 4-a in festo S. Stephani protomart.	1526. Decemb.26.
116	* 1-ső János király parancsa Jakchi Mihályhoz, hogy a Déésieket szerfelett többé meg ne vámolja.	Datum Strigonii feria 2-a pr. p. f. Epiphaniarum Domini.	1527. Januar 7.
117	* Az erdélyi püspökségtöli parancs a Déési lelkészekhez, hogy a Csépani lelkész Déési Györgynek atyja által a Déési templombeli Maria Magdolna nevü kápolnának hagyott mézárszék iránt esketést vigyenek véghez.	Datum Albae	1528. Majus 13.
118	* Somi Gáspár királyi tanácsos levele, mely által a Déésieket a Gorbói vám alól mentesíti.	Datum in Gorbó, in festo b. Sophiae viduae.	1528. Septemb.30
119	* Kolozsvári Péter királyi jobbágy részére, Bálványási várnagy Rohath . . . ellen, az általa erőszakosan elvett lovak kiadatásáérti megintéséről bizonyítvány.	Datum in Civit. Kolosvariensi in festo conversionis b. Pauli ap.	1530. Januar 25.
120	* 1-ső János király parancsa Rohodi Istvánhoz, hogy az általa a Déési határból nagy-szamosi malmához hamis feljelentése nyomán nyert földrészhez jogot ne tartson.	Datum Albae Julie feria 3-a pr.p. f. b. Viti et Modesti m.	1531. Junius 20.

Folyó szám	Oklevél tárgya	Az oklevél kelt	
		hol?	mikor?
121	Majlath István Vajda rendelete Szolnok, és Doboka megyéhez, hogy a Déésieket magok törvényszéke elé többé ne idézzék; meghagyatván saját bíróságuk alatt.	Datum ex Fogaras in pr. festo beatae Lucie virg. et mart.	1536. Decemb. 13.
122	1-ső János király parancsa, hogy a Déésiekben 1. dénárnál több vámot venni senki ne merészeljen.	Datum Waradini feria 3-a prox. post octavam festi	1536. Jun. 20. (?)
123	1-ső János királynak a Déési mészáros czéh szabályait megerősítő levele.	Datum Waradini dominico die pr. p. f. f. b. Luce Evang.	1536. October 22.
124	1-ső János király parancsa a Vajdához, hogy a Déésieket a köröttteki szomszéd birtokosok külömbféle erőszakaitól, a halászatra, a jobbágyoknak elfogatására nézve, valamint a megye által rajtok felvenni szándékolt 19. denár felvételétől védje.	Datum Waradini feria 3-a pr. p. f. b. Luce virg. et mart.	1536. Decemb. 19.
125	1-ső János király parancsa Bálint váradi örkanonok, és erdélyi sókamaragrófhhoz az iránt, hogy a Déési határon Thötöri Pál által építendett malmának lehető kártékony-ságát venné vizsgálóra, s ez esetben azt meg ne engedje.	Datum Waradini feria 3-a pr. p. f. S. et indiv. Trinitatis.	1537. Majus 29.
126	1-ső János király kiváltságos levele, hogy a Déésieket mindenhol vámot csak egy denárt fizessenek.	Datum Waradini feria 5-a pr. p. f. Epiphaniarum Domini.	1538. Januar 10.
127	1-ső János király kiváltságos levele, Déés város lakosai részére, mely szerint ők csakis saját törvényes birájak előtt perelhetők.	dto.	1538. Januar 10.
128	Drágffi Gáspár szolnoki és krasznai főispán engedvénylevele, hogy az atyjá leveléhez képest ezentúl is birtokaiban a Déésiek csak egy denárnyi vámot fizessenek.	Datum in oppido Torda feria 5-a pr. a. domin. cantate.	1538. Majus 18.
129	1-ső János király kiváltságos levele, melyben 2-ik Lajosnak, ebben 2-ik Ulászlónak, ebben pedig Mátyás királynak Déés részére adott kiváltságos leveleit megerősíti (1516. Jun. 11., — 1491. aug. 28., — 1475. Jun. 1, — 1474. febr. 26., — és 1478. Jun. 17.)	Waradini 2-do die f. circumci- sionis Domini.	1540. Januar 2.
130	1-ső János király Déés és Déésakna városok lakó-sainak Mátyás király adta vámentességöket megerősíti (1471. Martius 12.)	dto.	1540. Januar 2.
131	1-ső János királynak Déés városa részére az iránti védlevele, hogy az ezen városbeli utazókat sehol senki személyök, és vagyonukban le ne tartóztathassa, s ellenök lehető követelését saját birájak előtt tegye fel. (Folytatása következik).	Datum Waradini die dominico pr. p. f. circumcisio- nis Domini.	1540. Januar 4.

WESSELÉNYI FERENCZ

Leveles Tárczájából.

Közli

Szilágyi Sándor.

1651. Január. 1.

III.

Szolgálok kegyelmednek.

Sok gondolkodásom után vevém bús elmével pennámat kezemben, átlátván, ha kegyelmed és hasonló jámborok beje nem tekintenek, alkalmatlanság nélkül nem leszünk. Szuhai Mátyás uramat az nagy méreg megeli annyira hozta, igazsággal irom, az bőrében is alig tér; nem hiszem Hector vitézebbnek, Salamon bölcsőbbnek, Nagy Sándor qualitativusbnak tartották magokat ő kegyelménél, számtalan dolgot mozzat s nem egyebet halász, hanem az nagy emberek között való esmeret; kettő pedig az oka; egyik hogy az ő bizelkedésével kellesse magát et videatur pomo natall (sic), más az, úrnak mindenét felfenekelvén, gondolja, ha háború lehetne, talám kapdoshatna valamit. Ennek zabra kell az szájában, kapuczán az orrára, mert csak tekert kantárt elragad. Az nyilván való dolog, ő felsége szolgálit hitegeti, valami boszút fel tud csekély fent járó elméjével találni, mindent ő fölsége boszujára megcselekszik. Ha iszik (az kit örömetst gyakorol) mentest nyolczvan ezer kozákot hoz az föld rablására; — egyszóval, ha mediumokat nem adhibeálnak (noha olyan ember tiz-tizenhat miatt is nem kellenék monarchának s fejedelemnek esszeveszni) ez az ember magának, sokonknak galibájára akar lenni. Chanádi Jánosra lévén ráncora, most ezt az méltóságos magyar jó fejedelmet arra vette sok importunitásával im mit irjon ő nagyságának, veras descriptas parias oda küldtem kegyelmednek; holott Csanádinak szép menedékes levele van; más azt hiszem, nyilván kitetszik, hogy passióból, ráncorból van; mig én hozzám nem kötelezte magát, addig mért nem impetalták; más az, ha köteles vót, mért járt utána Szuhai, hogy megkötelezze magát. Irtam ugyan ő nagyságának alázatosan kérvén, ha lehet ne impetalja ezt az szegény legényt; mert

ha úgy kell meglenni, mentest felkérem én is Kis Istvánt, az ki köteles szolgám lévén, fizetésében adta posztómmal bizon vétlen szökve ment el tülem. Ezekül mit várhatunk, ha nem idegenséget és mocskolódást. Nyelvét is megéreztetete Szuhai uram, Csanádi uramat szidja, rútitja; félek attúl, ez is kardviselő lévén, meg ne marczongják egymást. Ihon boszuságomra Kádas Mártont innét kicsalta, annak pedig conditionaliter van hadnagyságára való állása s onnét is kihagyása. Ezzel az hosszú irással semmit nem állatok egyebet, hanem azt, ha lehet az méltóságos erdélyi fejedelem ő nagysága megbántása nélkül (kinnek istent hívom bizonyosságul, szivesen akarok szolgálni, kegyelmes uram, császárom interestességén kívül) remediálja ezeket, Csanádi uramnak hagyjon békét, Szuhainak imponálja, ő fölsége szolgálinak azok hitegetésének békét hagyjon, ne nyelveskedjék nyolczvan ezer kozákkal s nem tudom mind mivel ne fenyegetőzzék. Mégis arra térek, istent hívok bizonyosságul, mindent patienter szenvedek, de ennek az mérges nyelves embernek sokáig cselekedetit henyélő szemmel nem ha (sic!) fogom nézhetni.

Ezeket, édes Zákány uram, nagy confidenter akarám megírnom, kérvén az mi jó vegye ki belőle s ha mik nem tetszenének is, azokkal méhek módjára éljen. Uram im ez az Szuhai nem csak császár ő fölsége hiveit akarná esszeveszetni, jó igazsággal irom, ha lehetne, még az két atyafiát is esszeződitené, kiben én sokat tudok. Vale et me ama. Szendrő 1. Jan. 1651.

Kegyelmednek szolgál mig él

G. H. WESSELÉNYI FERENCZ mp.

U. I. Hosszú s rosz irásomért bocsánatot várok.

(Az egész levél Wess. írása; eredetije a m. k. kam. levéltárban.)

1651. Jan. 13.

IV.

Szolgálok kegyelmednek.

Ezen órában tenger gondjaim között vettem kegyelmed nálam felettébb kedves levelét. Patientiára int kegyelmed, de ha felháborodott, és zendült állapotunkat látná

kegyelmed, másképen gondolkodnék az dolog felől. Az rab felől contentummal elvárom exitusát; de Szuhai ujjabb ujjabb actáit, bezeg édes bizodalmas jóakaró Zákány uram, nehezen nyelhetem, ez már nem csak füstölög, de léggal ég, sok viz kell oltására; mert félek, tüzek ne támadjanak ez hitván semmire kellő lángbul. Geley Gergely felől is irtam kegyelmednek. Felette örvendek, hogy Horváth András dolgában confidenter megtanált s mivel hamar Kassára kell mennem, szembe is beszélek ő kegyelmével. Bánom, hogy Bálintné asszonyom osztályán jelen nem lehetek, de én kegyelmednek commendálok, úgy, mint istenes keresztény özvegyek pártfogó kedves atyámfiaának. Költ Szendrőben 13. Jan. 1651.

Kegyelmednek mig él, szolgál

Gr. H. WESSELÉNYI FERENCZ MP.

Külczim. Generoso Domino Andreae Zákány de Cels. Dominae Principissae Primario Aqlae Famil. stb.

(Az egész levél Wesselényi irása.)

(Eredetije a m. kir. kamarai levéltárban.)

G. PEKRI LŐRINCZ

Wass Dánielhez.

Az méltóságos generalis Urhoz, tekintetes nagyságos Pekrovinai Pekri Lőrincz Uram ő Nagyságához, nemes Erdély országban commendérozott kegyelmes Urunk ő Nagysága hadának főgeneralis marschaljához alázatos instantiája nemes Kolos vármegyében Légeni Némái Istvánnak, mint bizodalmas jó Uramhoz ő Nagyságához.

Méltóságos generalis Ur! kényszeríttem Nagyságodat alázatos instantiám által requirálnom, mivel in Anno 1703. mense Decembris Maros Vásárhely holdoltatásának alkalmatosságával Graphen Colonellus több megesküdt ellenségünkkel réánk ütvén és halálos kilencz sebekben esésemnek utánna elfogattatván, vitettem Szebenben holt elevenen, az honnan is sok nyomoruságaim, kimondhatatlan kinaim s borbélyokra való

feles költésim után, ennek előtte három hónapokkal Isten kegyelméből megszabadulván, ide az Nagyságod táborára compareáltam.

Kihez képest folyamodom az Nagyságod istenes gratiájához, több terhes gondjai között méltó respectusban venni ily megnyomorodott s károsodott szolgáljának instantiáját, és ezen nemes vármegyéknek deputáltatott kegyelmes Urunk gratiájából valami consolatióval lenni méltóztassék.

Mely az méltóságos Ur hozzám megmutatandó istenes gratiájáért kívánok Istentől Nagyságodnak ellenségünkön győzedelmet és hosszas jó egészséget, életem fogytáig alázatos szolgálja maradván az méltóságos generalis Urnak

A. M. G. -V. I. V. V.

Kivül. Wass Dániel Uram adjon ennek fl. Rh. 30. id est harmincz. Datum in Castris Oltomanij positis. 30. Aug. 1706.

G. PEKRI LŐRINCZ.

Anno 1706. die 2. Septembris leváltam ezen német forintokat Tekintetes Nemzetes Wass Dániel Uramtól.

NÉMÁI ISTVÁN m. p.

(Eredetije a gr. Wass család czegei levéltárban.)

TELEKI MIHÁLY

Wass Dánielhez (1706.)

Mint kedves öcsém Uramnak ajánlom Kegyelmednek köteles szolgálatomat.

Minthogy Gálffi András Uram ő Kegyelme is Kegyelmes Urunk ő Nagysága hűségében kin szenvedett, méltónak ítéltém ő Kegyelmének azon kegyelmes Urunk ő Nagyságától deputáltatott pénzből ő Kegyelmének is adni, Kegyelmed azért mint az többinek proportionálva adjon ötven német forintokat az az 50, mely is Kegyelmedtől acceptáltatni fog. Éltesse Isten Kegyelmedet. Kővár 31. Aug. Anno 1706.

Kegyelmed

köteles szolgálja, bátyja
TELEKI MIHÁLY m. p.

Kivül. Percepi florenos Rhenenses 50.

ANDREAS GÁLLFFI m. p.

Külczim: Tekéntetes nemzetes Czegei Wass Dániel Uramnak és bizodalmas kedves öcsém Uramnak ő Kegyelmének.

(Eredetije a gr. Wass család czegei levéltárában.)

KÁROLYI SÁNDOR LEVELE

Wass Dánielhez (1708.)

Ajánlom kész szolgálatomat Kegyelmednek!

Tegnap estvéli órán érkezvén haza Károlyi pusztás házamhoz, értettem az erdélyi böcsületes Statusoknak végben vitt mustráját, kire nézve akarván magam is ő Kegyelmeiket perlustrálnom, defermináltam az holnap hétfői napot a végre, hogy ő Kegyelmeik mindnyáján Szántóra gyülekezvén, magam is ottan jelen lehessen és dispositiomot ő Kegyelmeikkel communicálhassam. Azért Kegyelmed is mindeniknek ő Kegyelmeik közül ezen végzésemet adja értésére s intimálja, hogy az megirt holnapi napra mindnyáján compareáljanak Szántóra. Nekem penig tégyen hirt Kegyelmed írása által, mi időre érkezhetnek oda, reggelre-é vagy délre, hadd alkalmaztassam ahhoz magamot. In reliquo maradok Kegyelmednek

jóakaró szolgálója

KÁROLYI SÁNDOR m. p.

Károly 2. April 1708.

Külczim: Tekintetes Nemzetes Wass Dániel Uramnak, nemes Doboka vármegyének főispányának etc. jóakaró Uramnak ő Kegyelmének.

Szántó vel

Tasnád.

(Eredetije a gr. Wass család czegei levéltárában.)

A KOSSUTH-BANKJEGYEK ELTÖRLÉSE

1849. Augusztus 13-án.

(Az eredeti falragasz szövege után.)

Hirdetés.

Ezennel mindennek tudtára adatik, hogy bár miféle ugy nevezett magyar Kossuth-bankjegyek-, mint törvényelleni pénz-forgása megtiltatik.

Bár ki is illy törvényelleni pénzzel birna, legyen az akár magányos, vagy köztárok tulajdona, az, azt a legközelebbi városi, vagy egyéb katonai parancsnoksághoz — mely ezen bankjegyeket megsemmisítés végett az előjáró katonai vidéki parancsnoksághoz beküldendi — haladék nélkül általadni köteles léssen.

Azon bankjegyek, melyek ezen hirdetés után 48 órának lefolytával át nem adódtak, a hol találatnak, nem csak elfoglaltatnak, hanem azok tulajdonossa azon kívül még hadszéki büntetés alá is fog vettetni.

Kelt Besztertzén Augustus 13. napján
1849.

Báró WOLFGEMUTH LAJOS m. p.

Tábornok, Erdély Nagy-Fejedelemség
cs. kir. polgári- és katonai kormányzója.

A KÉNYSZER FORGALMU PÉNZ-UTALVÁNYOK

1849-ben.

(Az eredeti falragasz szövege szerint.)

Hirdetés.

Azon rendkívüli költségek fedezésére — melyeket Magyarországnak mostani állása maga után vont, méltóztatott Ő cs. kir. Felsége folyó év Martius 22-ről költ legfelsőbb határozatánál fogva megengedni — hogy Magyarország jövedelmeire erőltetett folyamatu utalványok adassanak ki.

Azoknak folyamatu érvények, 1, 2, 5,

10, 100, és 1000 forintokból állók, és azok Magyarország, Erdély-, Horváth- és Rátz vajdaság minden közönséges pénztáiraiban — mindenféle fizetésekben — vagy különtz szerződéseken pengő pénz gyanánt — egész értékekben elfogadandók.

Mind azok tehát — kik Erdély Nagy-Fejedelemségében ezen utalványokat egész értékekben elfogadni vonakodnának a Hadi törvény szigorúsága alá fognak rendeltetni.—

Ezen utalványok hamisítói, vagy utánzóí — a hamisítók — és tolvajság tilos tényei ellen fenn álló büntető törvények értelmében fognak büntettetni.

Költ Besztertzén Augustus 13. napján 1849.

Báró WOHLGENUTH LAJOS m. p.
Tábornok, Erdély Nagy-Fejedelemség
cs. k. polgári- és katonai kormányzója.

H I R D E T M É N Y

a kényszer forgalmu utalványok érdekében (1849.)

(Az eredeti szöveg szerént.)

Nr. 1993.

M. C. G.

Hirdetmény.

Tudtomra jött, hogy rosz indulatu emberek álhireket terjesztenek, miszerint az ország jövedelmeire kibocsátott, jelenleg kész pénz gyanánt forgásban levő utalványokat ismét kárpótlás nélkül be kellene adni, a törökök a legyőzött magyar lázangók segédelmére jönének, s több eféléket, mellyek által a föld népét nyugtalanítják s folytonos ingerültséget táplálnak.

Ez ötletből szükségesnek tartom mindenkit meginteni, mivel illy nyugtalanító s ingerlő hírek feltalálói s terjesztői hadi törvényszékieleg fognak büntettetni.

N. Szeben, November 12. 1849.

Erdély Nagy-Fejedelemségének cs.kir.
Polgári és Katonai Kormányzója
Báró WOHLGENUTH LAJOS.

EGY ÁRPÁDKORI OKLEVÉL.

Közl: Szabó Károly.

IV. László király a Tihod nemzetségbeli Péternek és Jakabnak, Sámson fiainak, s ugyanazon nemzetségbeli Sámsonnak és Mátenak, Fene fiainak, hű szolgálatait, különösen az Ottokár cseh király ellen a Morca folyó mellett vívott ütközetben tanusított vitézi érdemeit tekintve, Kolozs vármegyei Baré helységet nekik adományozza. Kelt 1279-ben.

Ladislaus dei gracia Hungarie Dalmacie

Crouacie Rame Seruie Gallicie Lodomerie Comanie Bulgarieque Rex Omnibus christi fidelibus presentes litteras inspecturis salutem in omnium saluatore, Prouida circumspectio Regum fideliter sibi famulantibus sic debet occurrere muneribus donatiuis vt aly exemplo eorum in vitati ad fidelitatis et seruiciorum studia forcus accendantur Proinde ad vniuersorum noticiam tam presencium quam posteriorum harum serie volumus peruenire Quod cum Petrus et Jacobus filij Sampsonis Sampson et Mathe filij fenee de genere Tykud dilecti nostri et fideles in multis articulis nobis oportunis cum armis militaribus gratum

et acceptum indefesse fidelitatis studuissent impendere obsequium graciosum, nolentes parcere rebus. nec personis, exhibuerunt fideliter et deuote, que ad presens enarrari per singula nequeunt suomodo, quedam tamen ex ipsorum seruicijs, fideliter impensis, ducentes in medium, exprimamus Quod cum nos cum Athakaro Rege Bohemie in eadem Bohemia circa fluuium Morua speciali inimico nostro conflictum habuissemus et aridente nobis fortuna idem Rex Athakar in eodem conflictu interemptus exitisset predicti Petrus et Jacobus Sampson et Mathe sub vexillo nostro proprio viriliter dimicantes letalia vulnera ab opposita acie super personas suas receperunt Quamobrem ob eorundem exigencias meritorum volentes grata vicissitudine Regio occurrere cum fauore, licet pro modico reputemus quod adpresens agimus respectu eorum que facere intendimus, pro vulneribus in seruicys nostris predictis perpetratis et vt ali-qualem consolacionem pro effusione sanguinis ipsorum ex Regia liberalitate adesse senciant, quandam terram Bare vocatam In Comitatu de Clus existentem ¹⁾ quam vniuersi nobiles partis transsiluane tunc in ipsa expedicione existentes pernos interrogati concorditer cuiusdam hominis predecessoris et proximi predictorum Petri et Jacobi Sampsonis et Mathei fuisse asseruerunt nostreque collacioni potius prefato Petro et Jacobo Sampsoni et Matheo quam alys pertinere dixerunt, cum omnibus vtilitatibus et pertinencys eiusdem vniuersis sub certis metis et antiquis, antedicto Petro et Jacobo Sampsoni et Matheo eorum heredijs heredumque suorum successoribus contulimus dedimus donauimus atque tradidimus de plenitudine nostre gracie et consilio prelatorum et Baronum nostrorum perpetualiter possidendam Introducentes eosdem in temporalem possessionem dicte terre Bare per Deers de villa Tuur ²⁾ fidelem nostrum sub testimonio Capituli ecclesie Albensis Transsiluane presentibus commetaneis et vicinis nullo penitus contradictore

existente prout in litteris dicti Capituli nobis constitit euidenter. Vt igitur hec nostra donacio eisdem Petro et Jacobo Sampsoni et Matheo ac suis posteris pernos facta Robur perpetue obtineat firmitatis nec tractu temporis perquempiam successorum nostrorum possit vel debeat retractari atque irritari presentes concessimus litteras, dupplicis Sygilli nostri munimine roboratas Datum per manus venerabilis viri Johannis doctoris decretorum prepositi Budensis Electi Ecclesie Albensis Aule nostre vicecancellarij dilecti et fidelis nostri Anno domini M̄ ducentesimo septuagesimo Nono Regni autem nostri Anno Octauo.

Az egrí káptalan 1345-diki átiratából, mely eredetiben megvan a Sombori család levéltárában Magyar-Nagy-Somboron.

ADALÉKUL A RÁKÓCZI-FORRADALOM TÖRTÉNETÉHEZ.

Kegyelmes Urunk ő Nagysága szükségében Erdélyből kijött alsó, közép s fő rendeknek regestruma, kikhez kegyelmes Urunk kegyelmesen gratiáját mutatta és a lista szerint exolváltatnak.

Serédi István Uram ő Nagysága. Torockzai Ferencz Uram. Mikó Ádám Uram. Szilvási Miklós Uram. Turi László Uram. Kendeffi Mihály Uram. Nádudvari András Uram. Barcsai Jóseph Uram. Losádi Péter Uram. Zudori Ferencz Uram.

Nemes Udvarhely szék

Dániel Feren(cz Uram). Ugron Tamás Uram). Borsai István (Uram). Pálfi István Uram. Sándor Gergely (Uram). Ugron Pál (Uram). Sándor János (Uram). Mogyorósi Uram. Dósa Mihály Uram. Tompa Miklós Uram. Tompa János Uram. Imecs Mátyás Uram. Barabás György Uram. Bodó Gergely Uram. Sándor János Uram. Apor Farkas Uram. Mihácz Mihály Uram. Bodó Mihály Uram. Szemeriai János Uram. Farkas.

(Eredetije a gr. Wass család czegei levéltárában.)

¹⁾ Ma Boré falu Torda vármegyében.

²⁾ Túr falu Torda vármegyében.